

рівень зручності їх використання для опису правового явища. Запозичення нових термінів є необхідним у двох випадках: по-перше, коли відсутня аналогічна лексична одиниця у вітчизняному праві; по-друге, коли існує реальна потреба у єдиному підході до визначення змісту правового явища.

Список використаних джерел

1. Кондратюк-Антонова Т. В. Юридична термінологія: філософсько-правовий аспект. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2017 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. 1. 252 с.

2. Колотилова І. О. Судові рішення та рішення суду: співвідношення понять Збірник наукових праць. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція, Одеса. 2014. № 10-2. Т. 1. С. 190 -192;

3. Фролова О. В. Місце ухвал суду в системі судових актів України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридична. Випуск 3. Т. 1. 2014. С. 76.

4. Пам'ятка працівника Національної поліції України: інформаційно-довідкові матеріали / уклад.: І. В. Клименко, Д. В. Швець, О. О. Євдокімова, Я. С. Посохова. Харків : ХНУВС, 2017 р. 52 с.

Скрипльов Владислав Володимирович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Ялова Оксана
Володимирівна**, доцент кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЯК ЗАСІБ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДІ

Рідна мова для кожного народу – це батьківська мова, це фольклор, це пісня, і, врешті-решт, це титульна сторінка історії певної нації, її культури. Одним словом, це запорука державності. Мова була, є та надалі залишається наріжним каменем національної єдності й національної безпеки. Рідна українська мова для українців – запорука виживання українського етносу – сили нації. Без нації не буде держави. За вченням Вільгельма фон Гумбольдта, мова є виявленням духу народу. Мова відтворює рівень потужності духовної енергії народу для гартування національної сили [2, с. 47].

Саме молодь, її мовні вподобання і мовна поведінка визначають майбутню мовну ситуацію в країні. Сьогодні українська мова відіграє вирішальну роль у процесі національного відродження й консолідації єдиної української політичної нації, у згуртуванні всього світового українства.

Питання популяризації української мови вже кілька століть залишається актуальним, що зумовлено минулим України й українців. Так історично склалося, що й сьогодні це питання не втрачає своєї актуальності. У 2004 році відома публіцистка, міркуючи про рецепти єдності країни, написала, що українська мова повинна стати модною. За час, який минув, українську мову в своє життя впустила молодь, яка формує нове бачення майбутнього. Мова, будучи засобом спілкування, пізнання, обміну інформацією, передачі досвіду, виступає найбільш ефективним знаряддям набуття усіх суспільно значущих компетенцій, формування ціннісних орієнтацій у молодих людей. Актуальним є формування в молодого покоління відчуття відповідальності за власну мовну поведінку. Важливо переконувати нинішніх здобувачів освіти у необхідності дбати про культуру мовлення, вдосконалювати й збагачувати її, прищеплювати у молоді усвідомлення того, що культура мови – показник загальної культури, освіченості людини, її візитівка [6, с. 94].

Сьогодні мережа «Інтернет», як показує мовна практика, стала важливим комунікативним засобом, який займає дедалі більше місця у мовній практиці молоді. Динамічні процеси, що відбуваються у структурі мови, створюють нову форму спілкування між людьми, нові закони в мові, нову культуру інформаційного середовища [4, с. 72]. Вони свідчать про формування нового етапу в розвитку соціуму – зміну пріоритетів українського суспільства в епоху глобалізації. В інформаційних джерелах висвітлюються результати досліджень, а саме, що поступово українізується сфера комп'ютерних ігор. Молодь починає більше використовувати українську під час гри, що, своєю чергою, спонукає розробників цих ігор створювати українськомовний інтерфейс [1, с. 69]. Молодь також зазначає, що стала більше слухати пісні українською, бо з'явилося багато українськомовних виконавців. І це, відповідно, позначається на мовній поведінці громадян.

Збільшення кількості українськомовного контенту сприяє також подоланню комплексу меншовартості серед молоді, особливо серед наймолодших представників цієї вікової групи. Бо українська мова асоціювалася з селом, із відсталістю. Молоді люди почали частіше використовувати українську мову в усіх сферах життя. Станом на 2021 рік 43% молоді з друзями та знайомими спілкувались українською мовою, 32% – російською, 25% – українською та російською. У 2022 вже 56% молоді спілкуються з друзями та знайомими українською, 16% – російською, 28% – українською та російською. Станом на 2023

рік, українська мова є переважною мовою спілкування молоді. Ані на Сході країни, ані на Заході, молодь не вважає мову спілкування перешкодою для національного єднання. Загалом по Україні половина молодих людей говорить вдома українською мовою (50%), третина – російською (30%), а російською й українською – п'ята частина опитуваних (18%). Поза сім'єю цей баланс дещо посувається в бік білінгвізму (25%). Ці загальнодоступні результати опитування вказують на те, що частка молоді, яка використовує українську як основну мову спілкування, зростає. Прикметно, що 65% молоді вважає, що досконало володіє українською мовою (на Сході та Півдні країни таких 51%).

На жаль, присутній той факт, що спілкування українською мовою відбувається переважно з батьками, родичами, у процесі навчання – з викладачами, але в стосунках з ровесниками сучасна молодь спілкується переважно російською мовою та суржиком. У культурі усного спілкування молодих людей вкорінюється знижений стиль мовлення, розвивається ненормативна лексика. Якби лише можна було уявити, скільки слів-сленгів може вигадати молодь, щоб спілкування було ближче їм до душі! Проте, їх майже не хвилює, що вживані ними вислови можуть набувати аморального значення та деформувати мову. Сучасній молоді необхідно засвоїти всі норми спілкування літературною мовою, оскільки молодь – це майбутнє будь-якої країни, її надія. Потрібно розглянути ставлення юних громадян до правильного вживання тих чи інших слів рідної мови під час спілкування у неформальній, невимушеній обстановці, в колі друзів [7, с. 13].

Динаміка опитувань, що зазначена вище, є результатом і ефектом символічної відмови. У молоді, яка змінила свою мовну поведінку до та після 2014 року, а також і після 2022 року, була різна мотивація переходу на українську. Якщо раніше основною причиною переходу було усвідомлення себе українцем через вивчення історії, саморозвиток, зміну місця проживання чи зміни в складі сім'ї (наприклад, одруження чи народження дитини), то з 2022 року перехід молодих людей на українську є найчастіше політичним вибором. Насамперед вони вважають такий перехід формою спротиву Росії. Другою причиною є те, що молоді люди не хочуть, щоб їх ідентифікували як росіян, або ж вони усвідомили свою національну ідентичність. Є також і суто прагматичні чинники, особливо актуальні для переселенців і зумовлені бажанням краще адаптуватися в українськомовному середовищі, а також вплив стереотипів.

Рік війни став справжнім ренесансом української мови – більше половини співгромадян, в тому числі й молоде покоління українців, оголосивши бойкот мові окупанта, тепер спілкуються українською, її використання в публічному просторі стало абсолютним, а в побуті

великих міст зростає з кожним днем. І саме серед молодого покоління українців переважає така тенденція: якщо в Україні до тебе звертаються українською, ти маєш автоматично відповідати українською.

Соціологи впевнені, що після закінчення війни цей внутрішній психологічний статус мови, уже як мови переможців, підвищиться ще більше разом із самооцінкою українців: якщо є гордість стосовно країни, то зрозуміло, що мова цієї країни буде однією з головних цінностей. По-перше, бути громадянином України і говорити державною мовою – це природно. По-друге, українська мова – унікальна. Вона входить до трійки найкрасивіших мов світу і є однією із найбагатших, найбільш розвинутих і наймилозвучніших мов народів світу. Це гордість кожного українця [6, с. 95].

Отже, окресливши основні питання спілкування українською мовою серед молодого покоління нашої держави, можна зробити наступні висновки. Українська мова стає сьогодні не лише засобом спілкування, а й цінністю. Окреслюється чіткий зв'язок між мовою і національною самоідентифікацією, особливо це яскраво виражено серед громадян молодого віку. Щоб називатися українцем, стає важливим знати українську і спілкуватися нею [5, с. 13].

Другий висновок – це важливість мовного оточення. Сьогодні запускається своєрідна ланцюгова реакція: перехід юнаків та дівчат на українську або збереження мовної стійкості українськомовних, стимулює їхнє оточення також переходити на українську. Навіть російськомовній молоді, яка постійно розмовляє російською, психологічно важко підтримувати двомовну розмову під час спілкування з українськомовним. І, що важливо, суспільний запит на українську мову сприяє українізації тих сфер, які раніше були здебільшого російськомовними (інтернет-спілкування, приватний бізнес, попкультура). Крім того, важливо зазначити, що змістився вектор обговорення мовного питання. Зараз уже обговорюють проблему мови приватного спілкування, що раніше розглядалося як суто індивідуальна справа [3, с. 27].

Список використаних джерел

1. Ажнюк Б.І. Інновації в системі української мови та тенденції її розвитку. К. : Українознавство, 2009. 111 с.
2. Гумбольдт В. Загальний погляд на поступальний розвиток людства// Вибрані праці з мовознавства / заг.ред. Г.Рамішвілі (перекл. з німецьк.). К.: Наукова думка, 200. С.47–53.
3. Єрмоленко С. Я. Соціальна престижність української мови в сучасному комунікативно-інформаційному світі // Українознавство. 2005. № 4. С. 13–35.
4. Чемеркін С.Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо- структурні процеси. К., 2009. 240 с.

5. Селігей П. О. Мовна свідомість : структура, типологія, виховання // НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 118 с.

6. Цар, І. М. (2023). Мовна свідомість і мовна поведінка молоді під час російсько-української війни: параметризація і динаміка: Стенограма наукового повідомлення на засіданні Президії НАН України 12 липня 2023 року. Вісник НАН України, (9), 93–96. URL: <https://doi.org/10.15407/visn2023.09.093>

Тиць Єлизавета Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: *Юлдашева Світлана
Анатоліївна*, професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

ОСНОВНІ ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ПРАВНИКА

Культура мовлення – це дотримання усталених мовних норм усної й писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Отже, культура мовлення – це й культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини.

Висока культура мовлення означає володіння багатством мови, досягнення такої усної і писемної форми спілкування, яка б найповніше, найточніше передавала зміст думки.

Основою мовленнєвої культури юриста є грамотність, тобто дотримання загальноприйнятих літературних норм у використанні лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних засобів мови.

Узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних учених на сутність понять «культура мови/мовлення» дає підстави зробити висновок, що культура мови – це теоретична лінгвістична дисципліна, яка вивчає нормативність мови, її відповідність суспільним вимогам, рівень лінгвістичної компетенції її носіїв.

Культура мовлення – це досконале володіння мовою, її нормами, уміння правильно, точно, виразно передавати свої думки засобами мови, добираючи останні відповідно до мети й ситуації спілкування.

Щодо культури професійного мовлення, то нам імпонує визначення цього поняття, подане Т. Гроховською: культура